

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 21 ja 30 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 21 ja 30 §:n muuttamisesta (HE 285/2018 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Laura Hansén, opetus- ja kulttuuriministeriö
- opetusneuvos Katri Tervonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- opetusneuvos Maisa Montonen, Opetushallitus
- rehtori, hallituksen jäsen Heikki Saastamoinen, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
- professori, dekaani Jouni Hirvonen, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Poliisihallitus
- Sosiaali- ja terveystieteiden valvontavirasto (Valvira)
- Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
- Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

HALLITUKSEN ESITYS

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi. Eurooppalainen ammattikortti katsottaisiin myönnettyksi paitsi silloin, kun vastaanottava jäsenvaltio ei tee päätöstä asiasta määräajassa, myös silloin, kun se ei järjestä kelpoisuuskoetta määräajassa. Ehdotetulla lailla saatetaan kokonaisuudessaan kansallisesti voimaan ammattipätevyysdirektiiviin tehdyt muutokset. Lisäksi lain siirtymäsäännöksiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Opetushallitus voisi tehdä lopullisen päätöksen kelpoisuudesta poliisin virkaan tai tehtävään nykyisellä lailla kumotun lain nojalla. Nykyisin lain soveltamisalasta on rajattu pois ammattipätevyyden tunnustaminen, joka koskee poliisin virkaa tai tehtävää. Rajaus estää tekemästä lopullista kel-

Valiokunnan mietintö SiVM 16/2018 vp

poisuuspäätöstä muutamalle henkilölle, joiden kelpoisuudesta poliisin virkaan tai tehtävään tehtiin nykyisellä lailla kumotun lain voimassaoloaikana ehdollinen päätös.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Ammattipätevyyden tunnustamista koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2005/36/EY (jäljempänä ammattipätevyysdirektiivi) on muutettu 20 päivänä marraskuuta 2013 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2013/55/EU. Direktiivin muutokset on pantu kansallisesti täytäntöön ammattipätevyyden tunnustamisesta annetulla lailla (1384/2015) (jäljempänä tunnustamislaki). Sillä on kumottu 1.1.2016 lukien aiempi laki ammattipätevyyden tunnustamisesta (1093/2007) (jäljempänä kumottu tunnustamislaki).

Hallituksen esitys liittyy toisaalta tunnustamislaissa säädetyn ammattikortin myöntämismenettelyyn ja toisaalta tunnustamislain siirtymäsäännöksiin. Muutosehdotukset ovat lähinnä teknisluonteisia. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Ammattikortin myöntämismenettely (21 §)

Tunnustamislaissa säädetään ammattipätevyysdirektiivin 4 a—4 e artiklan nojalla eurooppalaisesta ammattikortista. Eurooppalainen ammattikortti on sähköinen todistus, joka osoittaa, että ammattihenkilö on täyttänyt kaikki vaadittavat edellytykset palvelujen tarjoamiseksi väliaikaisesti ja satunnaisesti tai että ammattihenkilön ammattipätevyys on tunnustettu sijoittautumista varten. Ammattikorttijärjestelmän piiriin kuuluvat ammatit ovat tällä hetkellä sairaanhoitaja, proviisori, fysioterapeutti, kiinteistönvälittäjä ja vuoristo-opas, joista kaksi viimeksi mainittua eivät ole Suomessa säänneltyjä ammatteja. Terveystieteiden ammattien osalta tunnustamislain 21 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomais on Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tunnustamislain 21 §:n 4 momentin muuttamista siten, että eurooppalainen ammattikortti katsotaan myönnettyksi paitsi silloin, kun toimivaltainen viranomais ei tee päätöstä asiasta määräajassa, myös silloin, kun kelpoisuuskokeen toimeenpanija ei järjestä kelpoisuuskoetta siten, että toimivaltainen viranomais voi tehdä päätöksen ammattikortin myöntämisestä kuukauden kuluessa korvaavien toimenpiteiden määrittämisestä. Säännösehdoitus vastaa ammattipätevyysdirektiivin 4 d artiklan 5 kohtaa, jonka implementoinnin puutteista Euroopan komissio on lähettänyt Suomelle 20.7.2018 virallisen ilmoituksen 2018/2169. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että hallituksen esityksellä korjataan direktiivin implementoinnissa ilmennyt puutteellisuus.

Valiokunnan mietintö SiVM 16/2018 vp

Valiokunnan saamien lausuntojen mukaan Euroopan parlamentin ja Neuvoston asetukseen (EU) N:o 1024/2012 perustuva ns IMI-järjestelmä toimii automaattisesti siten, että jos kelpoisuuskoetta ei järjestetä ja toimivaltainen viranomainen, esimerkiksi Valvira ei tee päätöstä kelpoisuuskokeen hyväksymisestä kuukauden määräajassa siitä, kun Valvira on kelpoisuuskoetta päätöksellään vaatinut, ammattikortti lähetetään ammattipätevyyden haltijalle automaattisesti. Ammattikortin saaminen ei vielä merkitse oikeutta harjoittaa laillistettua ammattia Suomessa, sillä Valvira voi tässä vaiheessa tarkistaa hakijan kielitaidon ennen ammatinharjoittamisoikeuden myöntämistä. Väliaikainen ja satunnainen palvelujen tarjoaminen on mahdollista heti ammattikortin saamisen jälkeen.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan edellä todettujen terveydenhuollon ammattien kohdalla Valviran ja kokeiden järjestämisestä vastaavien korkeakoulujen kesken ei ole valmiina, valmistelussa tai edes suunniteltu tai sovittu toimenpiteistä edellä tarkoitettujen kokeiden järjestämiseksi. Tästä syystä valiokunta on harkinnut 21 §:ää koskevan muutosehdotuksen soveltamisen siirtämistä syksyyn 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Valviran yhteneväisen kannan mukaan 21 §:n soveltamisen siirtämisellä vuoden 2019 loppupuolelle ei kuitenkaan ole oikeudellista vaikutusta siihen, että ammattipätevyyden hiljainen tunnustaminen tapahtuu IMI-järjestelmässä automaattisesti tilanteessa, jossa direktiivin mukaisia määräaikoja ei noudateta. Vuoden 2016 tammi-kuusta lähtien Valvirassa ei saadun tiedon mukaan ole vielä ollut yhtään sellaista ammattikorttihakemusta, jossa hakijalta olisi tullut vaatia kelpoisuuskokeen suorittamista.

Sivistysvaliokunta pitää välttämättömänä, että kelpoisuuskokeiden järjestäjinä toimivat korkeakoulut pikaisesti yhdessä Valviran kanssa valmistelevat tarvittavat kelpoisuuskokeet, jotta ammattipätevyys edellä todettuihin terveydenhuollon ammatteihin voidaan tarvittaessa kokeella todentaa säädetyn määräajan puitteissa.

Siirtymäsäännökset (30 §)

Tunnustamislakia säädettäessä sen soveltamisalaa on 2 §:ssä rajattu direktiivin muutoksen mukaisesti siten, että lakia ei sovelleta ammattipätevyyden tunnustamiseen, jos sen kohteena olevaan virkaan tai tehtävään on säädetty kelpoisuusvaatimukseksi oikeustieteellisen alan koulutus. Lakia ei myöskään sovelleta ammattipätevyyden tunnustamiseen, joka koskee poliisin, rajavartiolaitoksen tai puolustusvoimien virkaa tai tehtävää. Kumotun ammattipätevyyden tunnustamislain nojalla Opetushallitus teki aiemmin päätöksiä kelpoisuudesta myös näihin uudessa laissa pois rajattuihin virkoihin ja tehtäviin.

Voimassa olevan tunnustamislain 30 §:ään sisältyy siirtymäsäännös, jolla on turvattu määräajaksi oikeus suorittaa päätöksessä edellytetty korvaava toimenpide ja saada lopullinen päätös ammattipätevyyden tunnustamisesta niille henkilöille, jotka ovat kumotun tunnustamislain nojalla saaneet ehdollisen päätöksen kelpoisuudesta oikeusnotaarin tai oikeustieteen maisterin tutkintoa edellyttäviin tehtäviin, mutta laista puuttuu vastaava siirtymäsäännös koskien henkilöitä, jotka ovat saaneet ehdollisen päätöksen kelpoisuudesta poliisin virkaan tai tehtävään. Valiokunnan saaman tiedon mukaan ainakin yksi ehdollisen päätöksen saanut on suorittanut päätöksessä edellytetyn sopeutumisaajan korvaavana toimenpiteenä. Voimassa olevan lainsäädännön nojalla hän ei voi kuitenkaan saada ansaitsemaansa lopullista päätöstä ammattipätevyyden tunnustamisesta.

Valiokunnan mietintö SiVM 16/2018 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lain siirtymäsäännökseen lisäystä, joka tasavertaisesti mahdollistaa sen, että Opetushallitus kumotun tunnustamislain nojalla tekee edellä tarkoitetun päätöksen ammattipätevyyden tunnustamisesta henkilölle, joka on kumotun tunnustamislain nojalla saanut ehdollisen päätöksen kelpoisuudesta poliisiin virkaan tai tehtävään. Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esitystä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 285/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 8.2.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuomo Puumala kesk
varapuheenjohtaja Sari Multala kok
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Marisanna Jarva kesk
jäsen Kimmo Kivelä sin
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Mikaela Nylander r
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Pekka Puska kesk
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Jani Toivola vihr
jäsen Pilvi Torsti sd
jäsen Raija Vahasalo kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine